

Pracovní list – Předložky, příslovce – práce s mřížkou

Tento pracovní list se dá využít v jakékoli lekci, do které chceme zařadit a v níž chceme procvičovat skloňování podstatných jmen ve spojení s předložkami „pod, nad, vedle, mezi, s, u“.

Dále je vhodný k nácvičku prostorové orientace pomocí místních příslovcí „nahoře, nahoru, dole, dolů, uprostřed“ a „vpravo, doprava, vlevo, doleva“. List je určen k procvičování, tedy předpokladem je už určitá znalost předložek a příslovcí. (Učíme-li předložky nově, zvolíme jen maximálně dvě předložky.)

Využíváme jej k pochopení prvků „řádek, sloupec, vodorovně, svisle“ (vhodné pro předškoláky) a při stupňování přídavných jmen „malý, menší, nejmenší, velký, větší, největší,“

Kromě jazykových jevů procvičujeme s tímto listem současně prvky matematické pregramotnosti.

Při práci s mřížkou využíváme kartičky KIKUS nebo jakýkoli další grafický materiál, který chceme gramaticky procvičovat. Do pracovního listu lze obrázky a prvky dokreslovat, dolepovat či s ním pracovat jako s podložkou – např. pouze pokládat barevné papírky, obrázky, různé velké kameny, korálky atd. Ve všech aktivitách je vhodné (po procvičení s učitelkou) využít k zadávání pokynů děti – zvláště ostýchaví jedinci získají na jistotě, nemluvní se pustí do hovoru, mají lepší pocit z vlastní práce. Následující popsaná cvičení jsou nabídkou možností, jak lze práci s listem zacílit. Pedagog vybere jen některou variantu.

Cíl 1: Skloňování podstatných jmen ve spojení s předložkami „pod, nad, mezi, s“ – 4. a 7. pád

Připravíme si mřížku a obrázky z oblasti, kterou se aktuálně zabýváme.

Následující postup je popsán v tématu rodina:

Procvičujeme ženský rod, doprostřed tabulky umístíme obrázek maminky, k ní přidáváme pouze členy rodiny ženského rodu (teta, babička, dcera, sestra, holka); stejně postupujeme při skloňování podstatných jmen mužského rodu. Zvolíme pád, který chceme v dané lekci procvičovat, na ten se zaměříme ve výrocích.

Výroky pro procvičování 4.pádu:

„Polož maminku pod babičku. Polož sestru pod maminku. Polož tatínka pod dědečka. Polož bratra pod dědečka.“

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních

příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

„Kam položíš tetu? – nad maminku.“

„Kam položíš dědečka? mezi bratra a tatínka.“

Výroky pro procvičování 7.pádu:

„Kde je maminka? Maminka je nad babičkou.“

„Kde leží/stojí/je bratr? Bratr leží/stojí/je mezi tatínkem a dědečkem.“

Tato aktivita se přirozeně pojí s užitím místních příslovcí viz cíl 3, které pomáhají dětem s prostorovou orientací.

Cíl 2: Skloňování podstatných jmen ve spojení s předložkami „vedle, u“ – 2. pád

Tato aktivita se přirozeně pojí s užitím místních příslovcí viz cíl 3, ve výrocích je lze využít. Při této variantě procvičujeme s 2.pádem i tvary 1.nebo 4. pádu.

Výroky pro procvičování 2.pádu (s použitím 1. nebo 4.pádu):

„Kde je maminka? – Maminka je vedle/u babičky.“

„Kam položíš tatínka? – Tatínka položí vedle dědečka.“

Cíl 3: Užití místních příslovcí „nahore, nahoru, dole, dolů, uprostřed, vpravo, doprava, vlevo, doleva“

Užití daných příslovcí pomáhá s orientací v prostoru a v pravolevé orientaci. Ve spojení s předložkou mohou daná příslovce pomoci s pochopením a správným použitím předložek – předložka „nad“ se pojí s příslovcem nahore/nahoru, předložka „pod“ se pojí s příslovcem dole/dolů, předložka „vedle“ se pojí s příslovcem vpravo/doprava/vlevo/doleva, předložka „mezi“ se pojí s příslovcem uprostřed.

Výroky:

„Polož maminku nahoru nad babičku. Polož kluka dolů pod tatínka.“

„Kde je/leží/stojí maminka? Maminka je/leží/stojí nahore nad babičkou.“

„Kde je/leží/stojí kluk? Kluk je/leží/stojí dole pod tatínkem.“

„Polož maminku vedle babičky doprava/doleva.“

„Kde je/leží/stojí maminka? Maminka je/leží/stojí vedle babičky vpravo.“

„Maminka je uprostřed. Kdo je/leží/stojí vlevo, kdo je/leží/stojí vpravo? – Vlevo je/leží/stojí babička, vpravo je/leží/stojí sestra.“

Cíl 4: Prvky matematické pregramotnosti – řádek, sloupec, vodorovně, svisle

S dětmi si vysvětlíme dané pojmy, vše si ukážeme na pracovním listu.

S mladšími dětmi lze pracovat v rámci jednoho řádku/sloupečku, se staršími dětmi využijeme celou mřížku. V tomto případě lze procvičovat i řadové číslovky „první, druhý, třetí“ a jejich tvary v příslušných pádech.

Po vizuálním vysvětlení zařadit jednoduchou pohybovou aktivitu „na řádky a sloupečky“: děti např. běhají, učitelka bubnuje, zastaví bubnování, na jednoduchý pokyn „Řádky!“ si děti lehnu natažené na zem nebo na „Sloupečky!“ stojí v pozoru. Lze je začarovat vymyšleným zaklínadlem, např. „Čáry máry hádky, ať jsou z dětí řádky!“, „Čáry máry houpačky, ať jsou z dětí sloupečky!“ (pro tuto aktivitu opět lze využít do role učitelky/lektora/čaroděje dítě, které se nechce zapojovat do výuky, obává se, stydí se atd.). Když se děti zastaví a promění, učitelka se jich ptá: „Řádky, jak ležíte?“ „My ležíme vodorovně.“, „Sloupečky, jak stojíte?“ „My stojíme svisle.“ Děti odpovídají společně, popř. se poté ptá pouze jednoho dítěte, to jí také v jednotném čísle odpovídá („Sloupečku, jak stojíš?“ „Já stojím svisle.“, „Řádku, jak ležíš?“ „Já ležím vodorovně.“). Pohybem si děti fixují naučené, současně si při fyzické aktivitě odpočinou před další ryze didaktickou činností.

Výroky:

„Do prvního řádku/sloupečku polož maminku, babičku a holku. Do druhého řádku/sloupečku polož tatínka, dědečka a kluka.“

„Kdo je/leží/stojí v prvním řádku/sloupečku? – V prvním řádku/sloupečku je/leží/stojí maminka, babička, holka.“

„Kde je/leží/stojí maminka? – Maminka je/leží/stojí v prvním řádku/sloupečku.“

„V řádku/sloupečku je/leží/stojí maminka, babička a holka. Kdo je/leží/stojí první/druhý/třetí? – Maminka je první, babička je druhá, holka je třetí.“

Cíl 5: Stupňování přídavných jmen „malý, velký“ –velký, větší, největší, malý, menší, nejmenší, stejně velký, stejný x jiný (porovnávání)

Pro tuto činnost lze mřížku využít pouze jako podložku pro vkládání a řazení různě velkých předmětů – barevných korálků, papírků, kamínků atp.

Dětem nejprve ukážeme, jak mají postupovat, poté můžeme pracovat společně nebo samostatně dle pokynů učitelky – procvičujeme tak porozumění mluvenému slovu.

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních

příslušníků třetích zemí.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Zvolíme si jeden kámen, s jehož velikostí porovnááme ty ostatní – nejprve dva kameny mezi sebou, poté můžeme přidat třetí.

Když dítě najde všechny velikosti a správně je seřadí, porovná je slovně.

Po procvičování základních prvků můžeme přidávat další varianty – kameny jedné barvy a různé velikosti, kameny různých barev a stejné velikosti, kameny různých barev i různých velikostí. Postupujeme od jednoduššího ke složitějšímu dle věkové kategorie dětí ve skupině.

Výroky:

„Jaký je tenhle kámen?“ „Ten kámen je malý.“

„Dobře, ten kámen je malý. Polož ho do prvního čtverce a hledej kámen, který je větší než tenhle.“

„Tenhle kámen je malý, tenhle je větší, tenhle je největší.

(stejně postupujeme v opačném řazení)

2 kameny:

„Který kámen je větší/menší? - Tenhle kámen je větší/menší než tenhle kámen.“

3 kameny:

„Který kámen je největší/nejmenší? – Tenhle kámen je největší/nejmenší.“

Pokročilejší varianta s využitím barev

2 kameny:

„Který kámen je větší – modrý nebo zelený?“ „Ten zelený kámen je větší než ten modrý kámen.“

3 kameny:

„Jaký je ten modrý kámen?“ „Ten modrý kámen je větší než ten zelený kámen a menší než ten červený kámen.“

PŘEDLOŽKY, PŘÍSLOVCE

↑
NAHORU
NAHOŘE

↓
DOLŮ
DOLE

→
VPRAVO
DOPRAVA

←
VLEVO
DOLEVA

↑
_____
NAD

↓
_____
↓
POD

| • |
MEZI

↓
→ • ←
↑
UPROSTŘED

Dostupné z portálu www.inkluzivniskola.cz, vytvořeného společností META, o.p.s. za finanční podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Provoz portálu je spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

